

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 14.2.2007
KOM(2007) 56 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ A EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU**

k problematice vědeckých informací v digitálním věku: přístup, šíření a uchovávání

{SEC(2007)181}

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ A EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU

k problematice vědeckých informací v digitálním věku: přístup, šíření a uchovávání

1. Úvod

Sdělení vychází ze dvou oblastí politik, z **iniciativy i2010 „digitální knihovny“** a z **politiky Společenství v oblasti výzkumu**. Iniciativa „digitální knihovny“ si klade za cíl zlepšit přístup k informacím v digitálním prostředí i jejich využitelnost. Vychází z dopisu ze dne 28. dubna 2005, ve kterém šest hlav států a vlád požádalo Komisi, aby učinila potřebné kroky pro zlepšení přístupu ke kulturnímu a vědeckému¹ dědictví Evropy.

Politika Společenství v oblasti výzkumu se snaží maximalizovat socioekonomické výhody výzkumu a vývoje pro veřejné blaho. Toto sdělení představuje úvodní krok v rámci širšího procesu tvorby politik, který se zabývá otázkou fungování systému vědeckých publikací a jejich vlivu na excelenci výzkumu. Přichází ve chvíli, která má pro evropský výzkum strategický význam, společně se zahájením sedmého rámcového programu na období 2007-2013 a s dalším sdělením o vývoji evropského výzkumného prostoru (EVP).

Cílem tohoto sdělení je zahájit proces tvorby politik a) přístupu k vědeckým údajům a jejich šíření² a b) strategií pro uchovávání vědeckých informací v celé Unii a upozornit na jejich význam. Za tímto účelem sdělení uvádí řadu opatření na evropské úrovni a poukazuje na nutnost stálé diskuse o této politice.

Tyto otázky přímo ovlivňují, jak je Evropa schopná se uplatnit na trhu znalostí, což představuje rozhodující činitel, pokud jde o dosažení cílů lisabonské strategie pro konkurenceschopnost.

2. VÝZNAM VĚDECKÝCH ÚDAJŮ

Pokud se má konkurenceschopnost evropské znalostní ekonomiky stále zvyšovat, musí Evropa zlepšit vytváření znalostí pomocí výzkumu, jejich šíření pomocí vzdělávání a jejich využití prostřednictvím inovace. Každý výzkum vychází z dřívějších poznatků a je závislý na tom, jaké mají vědci možnosti přístupu a sdílení vědeckých publikací a údajů z výzkumu. Rychlé a rozsáhlé šíření výsledků výzkumu může pomoci urychlit inovaci a odstranit zdvojování výzkumného úsilí, ačkoli určité zpoždění z důvodu přednostního využití výzkumnými pracovníky nebo ke komerčním účelům může být opodstatněné. Systém publikace vědeckých údajů je klíčový pro jejich osvědčení a šíření, a proto má zásadní vliv na politiky financování výzkumu a na excelenci evropského výzkumu.

¹ Termíny „vědecký“ a „věda“ v tomto sdělení se týkají výzkumné činnosti ve všech vědních oborech včetně společenských a humanitních věd.

² „Vědecké údaje“ pro účely tohoto sdělení zahrnují publikace a údaje z výzkumu.

Veřejné orgány financují kolem třetiny evropského výzkumu³, a proto mají zjevně zájem na optimalizaci vědeckého informačního systému. Evropskému společenství nejde o málo: v období 2007 až 2013 Společenství vydá na 7. rámcový program přibližně 50 miliard EUR.

3. PŘÍSTUP A ŠÍŘENÍ VĚDECKÝCH INFORMACÍ V DIGITÁLNÍM VĚKU

3.1. Mění se systém: nové trhy, služby a aktéři

Hlavní charakteristikou moderní vědy je rychle se zvyšující využití digitálního obsahu při výzkumu a šíření znalostí. Internet umožňuje okamžitý přístup k vědeckým údajům i jejich šíření, přičemž nové informační a komunikační nástroje nabízejí inovativní způsoby, jak zvýšit jejich hodnotu. Díky těmto nástrojům se otevřely nové cesty k využití množství údajů, které vycházejí z pokusů a pozorování vědeckého procesu, a k tomu, aby z údajů uložených na archivačních místech v kombinaci s údaji z dalších zdrojů vědeckých informací bylo možné odhalit, jaký mají význam. Tak bude vytvořeno „kontinuum“ prostoru s vědeckými informacemi sahající od výchozích informací po publikace napříč různými komunitami a zeměmi.

Tradičně ústřední roli mají v rámci vědeckého informačního systému vědecké časopisy. Jsou prostředkem šíření výsledků výzkumu a mají významný vliv na kariéru vědců. Proces vzájemného hodnocení, na jehož základě dochází k výběru článků do časopisů, je hlavním mechanismem kontroly kvality.

Technologický vývoj nabízí vydavatelům vědeckých publikací v Evropě obrovské možnosti. V uplynulých letech vydavatelé vědeckých publikací a další zúčastněné strany značnou měrou investovali do informačních technologií pro dodávky po internetu, zpětnou digitalizaci obsahu a do služeb s přidanou hodnotou. Kolem 90 % všech vědeckých časopisů nyní vychází v internetové verzi, v mnoha případech prostřednictvím předplatného.

Na světě existuje kolem 2 000 vydavatelů vědeckých časopisů, v nichž ročně vychází zhruba 1,4 milionu článků. Asi 780 z těchto vydavatelů působí v rámci EU a představuje 49 % celkové produkce všech časopisů. Přímě v EU zaměstnávají kolem 36 000 osob a na světovém trhu mají silnou pozici.

Důležitým trendem poslední doby bylo hnutí za otevřený přístup, které vychází z názoru, že přístup k publikacím a údajům by se měl v internetovém věku zlepšit. Hnutí má za cíl zajištění okamžitého a bezplatného internetového přístupu k vědeckým publikacím. Klíčový mezník v rámci tohoto hnutí představuje Berlínská deklarace o otevřeném přístupu k informacím v přírodních a humanitních vědách z roku 2003.

Podle berlínské deklarace vyžaduje publikace s otevřeným přístupem, aby autoři umožnili bezplatný přístup ke svým vědeckým příspěvkům stejně jako jejich využití s ohledem na patřičné přiznání autorství. Úplná verze díla a doplňující materiály by navíc měly být uloženy na nejméně jedno archivační místo on-line. Deklaraci, která je stále zpřístupněna k podpisu, podepsalo 196 výzkumných institucí.

Hnutí za otevřený přístup vedlo k tomu, že vydavatelé experimentálně využívají obchodní model „platí autor“, který čtenářům umožňuje bezplatný přístup po internetu. Tento obchodní model přesouvá publikační náklady ze čtenáře na autora, tj. na autorovu instituci nebo orgán,

³ V pracovním dokumentu útvarů Komise k tomuto sdělení lze nalézt odkazy, jež toto tvrzení dokazují, číselné údaje využití v tomto dokumentu, jakož i klíčové definice.

který ho financuje. Existuje rovněž rostoucí počet tzv. hybridních časopisů, které nabízejí řešení, při němž platí čtenář nebo autor. Další model, s nímž se nyní experimentuje, počítá s kritickým množstvím časopisů v určité oblasti, která bude za podpory konsorcia financujících orgánů směřovat k otevřenému přístupu. Příkladem je Sponzorské konsorcium pro publikaci s otevřeným přístupem ve fyzice částic, které vede CERN, Evropská organizace pro jaderný výzkum. V současnosti představují časopisy s otevřeným přístupem kolem 10 % celkové produkce časopisů.

Další vývojový trend představuje uložení vzájemně hodnocených časopiseckých článků a/nebo časopiseckých článků, které ještě neprošly systémem vzájemného hodnocení, na volně přístupná archivační místa uspořádaná podle instituce nebo vědního oboru. V některých případech dochází k uložení až po uplynutí embarga, během něhož mohou vydavatelé získat své investice zpět (např. Cairn ve Francii/Belgii). Délka období embarga se v různých oborech může lišit.

Některé agentury pro financování výzkumu aktivně rozvíjejí politiky doporučené nebo povinné publikace časopiseckých článků, které vznikly z výzkumu financovaného těmito agenturami, na archivačních místech s otevřeným přístupem. Významné příklady představují Wellcome Trust a National Institutes of Health. V americkém Senátu byl nedávno předložen návrh zákona, který má federálním agenturám umožnit vytváření politik veřejného otevřeného přístupu.

Zmíněné trendy vedly k diskusi o vědeckém informačním systému se zaměřením na články ve vědeckých časopisech. Klíčové argumenty zúčastněných stran jsou shrnuty níže.

Hlavní argumenty výzkumných pracovníků, výzkumných organizací, financujících orgánů a knihoven

- *Otevřený přístup může zvýšit účinek vědeckého výzkumu a inovace prostřednictvím zdokonaleného přístupu k výsledkům výzkumu a jejich rychlému šíření.*
- *Díky internetu by se měly snížit náklady vědeckých publikací, ceny časopisů se však zvyšují. To ovlivňuje přístup k vědeckým informacím.*
- *Z veřejných financí se platí výzkum, vzájemné hodnocení (v podobě odměn pro recenzenty) a časopisy (např. z rozpočtů knihoven). Je přirozené, že veřejné orgány žádají vyšší návratnost svých investic.*

Hlavní argumenty vydavatelů

- *S přístupem není žádný problém. Přístup k vědeckým informacím je nejlepší v celé historii.*
- *Vydání publikace něco stojí. Vydavatelé významně zvyšují hodnotu výzkumného procesu tím, že ručí za kvalitu časopiseckých článků nejúčinnějším možným způsobem.*
- *Na trhu vydavatelského průmyslu je velká konkurence a zásahy veřejných orgánů nejsou zapotřebí. Špatně koncipovaný zásah může vést ke „zhroucení současného systému zevnitř“, aniž by se nabízela jasná a schůdná alternativa.*

3.2. Otázky a výzvy

Organizační otázky

Změna běžně používaného obchodního publikačního modelu může mít nepředvídané organizační následky. Například v případě modelu „autor platí“ se náklady na přístup k výsledkům výzkumu přesouvají z jedné části veřejné instituce (knihovna) na jinou (např.

univerzitní katedry). To může vést k přechodným nákladům nebo k dočasnému výpadku přístupu k vědeckým informacím.

Výskyt rostoucího počtu archivačních míst, kde se vyskytují nejen vzájemně hodnocené články, ale i pracovní verze přednášek, doktorské dizertace, výzkumné údaje atd., s sebou nese další otázky.

Příkladem integrovaného přístupu je nizozemský program DARE. Jeho cílem je poskytnout bezplatný síťový přístup k akademické produkci všech univerzit. Základní infrastruktura nyní zahrnuje přes 100 000 vědeckých zpráv a článků o výzkumu, přičemž v pozdější fázi bude obsahovat také údaje z experimentů a pozorování i další digitální objekty jako videosoubory a audiosoubory.

Digitální archivační místa jsou příslibem nových a integrovaných zdrojů informací a jejich strategický význam jako podpůrné infrastruktury pro výzkum neustále roste. Vyžadují však značné organizační úsilí ve vztahu k těmto otázkám: Kdo je odpovědný za uložení materiálů? Jak lze zaručit kvalitu archivačních míst a jejich obsahu (například správu verzí)? A jak mohou být archivační místa v rámci Evropy propojena, aby se vytvořilo kritického množství informací?

Právní otázky

V případě publikace vědeckých článků v časopisech autoři zpravidla převádějí svá práva na vydavatele. Vydavatelé poté uskutečňují šíření těchto článků s cílem zajistit návratnost svých investic. Výzkumní pracovníci, financující orgány a knihovny se vyjádřili v tom smyslu, že stávající smluvní praxe může negativně ovlivňovat přístup a šíření informací a je nutné se nad ní zamyslet. Zde není cílem zavedení pravidel Společenství týkajících se smluvních autorských práv – tato oblast nebyla na úrovni Společenství harmonizována – nýbrž úvaha nad tím, jak autoři vědeckých publikací uplatňují svá práva v digitálním prostředí.

V případě údajů z výzkumu jde v oblasti práv k duševnímu vlastnictví o něco jiného. Zatímco údaje z výzkumu jako takové nepodléhají ochraně práv k duševnímu vlastnictví, směrnice 96/9/ES o právní ochraně databází⁴ chrání snahy o uspořádání údajů z výzkumu. V této souvislosti se objevily obavy z důsledku ochrany práv *sui generis* týkající se nepůvodních databází s přístupem k údajům z výzkumu⁵.

Pokud jsou v této souvislosti zpracovávány nebo šířeny osobní údaje, měl by přístup k nim a jejich využití splňovat pravidla o ochraně osobních údajů, jak byla stanovena ve směrnici 95/46/ES a 2002/58/ES.⁶

Technické otázky

Technologický pokrok může významně přispět ke zlepšení přístupu k vědeckým informacím a jejich využití. Například dokonalejší nástroje vyhledávání mohou výzkumným pracovníkům pomoci najít informace a postupovat do nových oblastí, zatímco nástroje pro spolupráci mohou zlepšit způsoby sdílení vědeckých informací.

⁴ Úř. věst. L 77, 27.3.1996, s. 20.

⁵ Viz hodnotící zpráva za rok 2005 k této směrnici GŘ MARKT
http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/databases/evaluation_report_en.pdf.

⁶ Úř. věst. L 281, 23.11.1995, s. 31 a L 201, 31.7.2002, s. 37.

Za účelem propojení digitálních archivačních míst a zprovoznění funkce vyhledávání v nich je také nutno systematicky řešit otázky interoperability. V tomto ohledu je zásadní využití otevřených norem.

Finanční otázky

Během uplynulých dvaceti let se předplatné časopisů v průměru zvýšilo nad úroveň inflace – podle jedné studie o 4,5 % ročně nad úroveň inflace – panují však podstatné rozdíly v závislosti na vědním oboru a časopisu. Knihovny, které jsou financované z veřejných zdrojů, se jako hlavní odběratelé časopisů tímto způsobem dostaly do finanční tísně, což v některých případech vedlo ke zrušení předplatného. To je problém zejména pro instituce s nižší mírou dotací a země s nižší úrovní příjmů. Vydavatelé argumentují tím, že zvyšování cen je způsobeno nárůstem počtu článků a zvětšením objemu časopisů, a tím, že jsou časopisy propojeny s vyšší mírou využitelnosti.

Zvýšení rozpočtů pro výzkum zároveň předčilo financování šíření výsledků výzkumu – dnes představuje méně než 1 % celkových evropských výdajů na výzkum a vývoj – včetně dostupných rozpočtů knihoven. Vydavatelé reagovali nabídkou „velkých obchodů“ (seskupení časopisů za sníženou cenu) pro knihovny a konsorcia knihoven. Tyto nabídky slouží výzkumným organizacím po celé Evropě, ale způsobily rovněž nový problém, neboť rozpočty knihoven zatížily víceletými a relativně nepružnými smlouvami.

Další finanční problém představuje daň z přidané hodnoty (DPH) na digitální produkty. Digitální časopisy v Evropě podléhají standardní sazbě DPH, zatímco tištěné časopisy využívají snížené sazby. Publikace stejného obsahu je tudíž zatížena různou sazbou DPH v závislosti na médiu. S ohledem na současná pravidla týkající se výjimek navíc veřejné výzkumné ústavy a knihovny nemohou uplatňovat odpočet nákladů na DPH. Jako řešení této situace některé členské státy vracejí knihovnám DPH u předplatného digitálních časopisů.

4. UCHOVÁVÁNÍ V DIGITÁLNÍM VĚKU

4.1. Problém

Dlouhodobé uchovávání digitálních materiálů je ústředním problémem informační společnosti, která potřebuje rychle rostoucí a stále dynamičtější dodávku informací. Digitální údaje jsou nestabilní vzhledem k rychle se měnícímu hardwaru a softwaru a omezené životnosti paměťových médií. Informace je třeba uchovávat, aby zůstaly čitelné a použitelné i v budoucnu. S touto výzvou přišlo sdělení „i2010: digitální knihovny“ ve vztahu k evropskému kulturnímu dědictví v digitální podobě.

Otázka uchovávání se týká publikací a údajů z výzkumu. Uchovávání údajů z výzkumu je klíčové pro zajištění vysledovatelnosti a opakovatelnosti pokusů. Výzkum navíc často vychází z dřívějších pozorování, například v případě výzkumu klimatických změn. Údaje z výzkumu shromážděné v minulosti jsou někdy významné i dnes.

Tak tomu bylo v případě „antraxových poplachů“ v USA a Evropě. The British Library – jedna z mála světových institucí, které mají rozsáhlou historickou kolekci výzkumných údajů o antraxu – obdržela četné dotazy. V předešlých čtyřiceti letech totiž nebyl proveden prakticky žádný nový výzkum týkající se antraxu⁷.

⁷

Evropská pracovní skupina pro stálý přístup, „Stálý přístup k záznamům vědy“.

V Unii nyní nejsou vytyčeny žádné jasné strategie pro dlouhodobé uchovávání a použitelnost digitálních vědeckých informací. Stávající vnitrostátní a evropské iniciativy musí být systematicky propojeny. Uchovávání je rovněž oblastí se značným tržním potenciálem (např. úložní služby), ve které si Evropa nemůže dovolit zaostávat.

4.2. Otázky a výzvy

Organizační otázky

Problematika uchovávání má vliv na organizační otázky. Kdo je odpovědný za uchovávání údajů z výzkumu a za potřebný software a hardware? Jakou roli hrají výzkumné organizace a knihovny? Podle jakých kritérií by se měl vybírat materiál určený k uchování? Úspěšná veřejná strategie pro uchovávání navíc vyžaduje dobrou spolupráci partnerů z veřejného a soukromého sektoru.

Příklady partnerství veřejné a soukromé sféry za účelem uchovávání jsou dohody mezi Nizozemskou národní knihovnou a vydavateli jako Reed Elsevier, Springer a Bio-Med Central.

Právní otázky

Povinný výtisk, tj. povinnost producentů obsahu zpřístupnit jednu nebo více kopií vědeckých materiálů pověřenému depozitnímu subjektu, představuje ústřední problém uchovávání digitálních údajů z výzkumu. Členské státy začaly různým tempem rozšiřovat dohody o ukládání i na digitální informace, přičemž dohody se vztahovaly na různé druhy údajů. Přejít do digitálního prostředí však může způsobit neúplnost intelektuálního dědictví. Ve zprávě Výboru pro vědu a technologii britské Dolní sněmovny z roku 2004 se hovoří o ztrátě 60 % při ukládání elektronicky dodávaných publikací z důvodu zpožděného uplatňování povinného výtisku⁸. V zájmu maximálního zefektivnění uchovávacího procesu by digitální informace měly být zpřístupněny pověřeným depozitním subjektům bez technické ochrany proti kopírování.

Technické otázky

Technologický pokrok může pomoci tomu, aby informace byly přístupné a použitelné. Cílem je snížit náklady na uchovávání a nabídnout řešení problémů, k nimž patří skladování většího objemu dynamického obsahu. Kapacitu výzkumných organizací na uchovávání informací by zvýšila modernizace podpůrné technické infrastruktury. .

Finanční otázky

Náklady na dlouhodobé a udržitelné uchovávání je při zřizování otevřených zdrojů nutno vzít v úvahu, často je však obtížné je zhodnotit. K určujícím faktorům patří druh a objem uchovávaných informací, počet potřebných migrací a předpokládané využití.

5. AKCE NA EVROPSKÉ ÚROVNI

5.1. Stanovisko Komise

Iniciativy vedoucí ke zlepšení přístupu a šíření vědeckých informací jsou nutné, zejména s ohledem na články v časopisech a údaje z výzkumu vytvořené na základě financování

⁸ Zpráva Výboru pro vědu a technologii, „Vědecké publikace – bezplatné pro všechny?“ HC 399-1, červenec 2004, s. 93.

z veřejných zdrojů. V případě časopiseckých článků Komise pozoruje a zvažuje pokus s publikacemi s otevřeným přístupem.

Údaje o výzkumu, který je plně financován z veřejných zdrojů, by v zásadě měly být přístupné všem v souladu s Usnesením OECD o přístupu k výsledkům výzkumu financovaného z veřejných zdrojů⁹.

Komise nadto věnuje zvláštní pozornost potřebě jasných strategií pro digitální uchovávání vědeckých informací.

Komise si je dobře vědoma klíčové role všech zúčastněných stran ve vědeckém informačním systému. Tyto strany by měly být zapojeny do jakéhokoli procesu transformace týkajícího se přístupu k vědeckým informacím, jejich šíření a uchovávání.

5.2. Čeho bylo zatím dosaženo?

Členské státy a Komise začaly zkoumat otázky přístupu, šíření a uchovávání vědeckých informací prostřednictvím **financování projektů a zahájení veřejné diskuse se zúčastněnými stranami**.

Příklady souvisejících projektů spolufinancovaných v rámci šestého rámcového programu (FP6) jsou CASPAR, DRIVER a SEADATANET.

CASPAR zkoumá způsoby budoucího řízení přístupu a uchovávání vědeckých údajů. DRIVER se zaměřuje na způsoby propojení archivačních míst pro vědecké informace. SEADATANET má za cíl vývoj panevropské infrastruktury pro řízení námořních informací, jež integruje vnitrostátní archivační místa pro údaje o mořích.

Komise rovněž začala pracovat s poradními skupinami a shromažďovat názory zúčastněných stran, například skupiny na vysoké úrovni pro digitální knihovny a Evropského poradního výboru pro výzkum (EPVPV).

Komise rovněž financovala *Study on the economic and technical evolution of the scientific publication markets in Europe* (Studie hospodářského a technického vývoje evropských trhů s vědeckými publikacemi)¹⁰, která v roce prošla veřejnou konzultací. Odezva na tyto iniciativy poskytla společně s pravidelnou interakcí se zúčastněnými stranami Komisi cenné podněty.

Na **úrovni politiky** bylo 24. srpna 2006 přijato doporučení Komise o *digitalizaci kulturního materiálu a jeho dostupnosti on-line a o uchovávání digitálních záznamů*, které se věnuje otázce digitálního uchovávání¹¹.

5.3. Budoucí akce řízené Evropskou komisí

A. Přístup k výsledkům výzkumu financovaného Společenstvím

V rámci 7. rámcového plánu učiní Komise opatření v zájmu širšího přístupu k publikacím vycházejícím z výzkumu, který financuje. V této souvislosti bude možné žádat o finanční příspěvek Společenství na náklady projektů týkajících se publikace, včetně publikace s otevřeným přístupem. Komise vyzve vědeckou obec, aby této možnosti využívala.

⁹ Přijata v Paříži dne 30. ledna 2004. Doporučení OECD k této otázce se v současnosti připravuje.

¹⁰ http://ec.europa.eu/research/science-society/pdf/scientific-publication-study_en.pdf.

¹¹ Úř. věst. L 236, 31.8.2006, s. 55.

Komise má rovněž v plánu v rámci specifických programů (např. programy řízené Evropskou radou pro výzkum) vydat zvláštní zásady pro publikaci článků na otevřených archivačních místech po uplynutí embarga, při čemž se bude postupovat podle odvětví, s přihlédnutím ke specifičnosti různých akademických a vědeckých oborů.

B. Spolufinancování výzkumných infrastruktur (zejména archivačních míst) a projektů

Jako součást 7. rámcového plánu Komise zintenzivní svou činnost s pohledem na infrastruktury pro přístup k vědeckým informacím, zejména propojení digitálních archivačních míst na evropské úrovni. V období 2007–2008 bude pro tento účel k dispozici přibližně 50 milionů EUR (z čehož zhruba 20 milionů bylo přiděleno na rok 2007).

Kromě toho bude v tomto období poskytnuto rámcově 25 milionů EUR (z toho kolem 15 milionů v roce 2007) na výzkum digitálního uchovávání (zejména pro síť Středisek kompetencí pro digitální uchovávání) a na nástroje pro spolupráci při využití obsahu.

V rámci programu *eContentplus* (2005-2008) bylo vyčleněno 10 miliard EUR na zlepšení přístupnosti a využitelnosti vědeckého obsahu, zejména na řešení otázek interoperability a mnohojazyčného přístupu.

C. Podklady k budoucí diskusi o politikách

S cílem podpořit diskusi o procesu tvorby politik zahájí Komise práci na studii o hospodářských aspektech digitálního uchovávání, která začne v roce 2007. Komise navíc prostřednictvím programu Věda ve společnosti podpoří výzkum vědeckého publikačního systému v rámci EVP i v globálním měřítku, například výzkum obchodních publikačních modelů, strategií šíření a vazeb mezi excelencí výzkumu, vědeckou integritou a vědeckým publikačním systémem.

Komise provede přezkum právních předpisů týkajících se DPH a kriticky přehodnotí otázky týkající se vědeckých publikací, například omezení pro veřejné orgány nebo osvobozená odvětví v souvislosti s vrácením DPH.

D. Koordinace politik a diskuse o politikách se zúčastněnými stranami

Diskuse v Evropském parlamentu a Radě přispěje k jednotnému chápání otázek přístupu a šíření na evropské úrovni. V tomto ohledu se členské státy vyzývají k tomu, aby zkoumaly možnosti společné strategie a projednaly související otázky a výzvy – organizační, právní, technické a finanční – na které je v tomto sdělení kladen důraz. K volbě formy, kterou tato diskuse bude mít, by mohly přispět nástroje jako ERA-NET a fóra jako CREST a ESFRI.

Komise bude pokračovat v konzultacích se zúčastněnými stranami v relevantních odborných a poradních skupinách, například EIROforum, ESF, EPVPV a skupina na vysoké úrovni pro digitální knihovny, přičemž bude brán zřetel na globální rozměr problému. Počátkem roku 2007 Komise uspořádá konferenci na nejvyšší úrovni o vědeckých publikacích v EVP.

Komise bude podporovat univerzity, výzkumné organizace, orgány financující výzkum a vydavatele vědecké literatury ve výměně informací o osvědčených postupech ve vztahu k novým modelům přístupu a šíření vědeckých informací.

Přehled akcí

A. PŘÍSTUP K VÝSLEDKŮM VÝZKUMU FINANCOVANÉHO SPOLEČENSTVÍM

- Publikační náklady, včetně publikace s otevřeným přístupem, definované jako způsobilé náklady ve výzkumných projektech financovaných Společenstvím.
- Zvláštní zásady, které mají být vydány v rámci specifických programů, týkající se publikace článků na otevřených archivačních místech.

B. SPOLUFINANCOVÁNÍ PROSTŘEDNICTVÍM PROGRAMŮ SPOLEČENSTVÍ

- Přibližně 50 milionů EUR určených na vývoj infrastruktur, zejména digitálních archivačních míst, v období 2007-2008.
- Přibližně 25 milionů EUR na digitální uchovávání a nástroje pro spolupráci, v období 2007-2008.
- Přibližně 10 milionů EUR na přístup k vědeckým informacím a jejich využití pomocí programu *eContentplus*.

C. PODKLADY K BUDOUCÍ DISKUSI O POLITIKÁCH

- Studie týkající se hospodářských hledisek digitálního uchovávání.
- Financování výzkumu obchodních publikačních modelů a vědeckého publikačního systému.

D. KOORDINACE POLITIK A DISKUSE SE ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI

- Jednání v Evropském parlamentu a Radě, další diskuse se zúčastněnými stranami.
- Výměna osvědčených postupů pro nové modely přístupu k vědeckým informacím, jejich šíření a uchovávání.

6. ZÁVĚR

Přístup k vědeckým informacím, jejich šíření a uchovávání představují důležité výzvy, které s sebou nese digitálního věk. Úspěch v každé z těchto oblastí má pro evropskou informační společnost a výzkumné politiky klíčový význam. Různé zúčastněné strany v těchto oborech mají rozdílné názory na to, jak dosáhnout zlepšení přístupu, šíření a uchovávání.

V rámci procesu přechodu z tištěného světa do digitálního bude Komise přispívat k diskusi zúčastněných stran a tvůrců politik tím, že podpoří experimentování s novými modely, které mohou zlepšit přístup k vědeckým informacím i jejich šíření, a propojení stávajících iniciativ pro uchovávání na evropské úrovni.

Komise vyzývá Evropský parlament a Radu, aby dané otázky na základě tohoto sdělení projednaly.